

Teyrê xerîb: Mahmut Baksî

Min û wî cara pêşî bi rêya telefonê qise kiribû. Di xeta telefonê de bixêrhatina min kiribû, û deriyê mala xwe ji min re vekiribû.

Roja hevdîtînê, heyecanek bi wate cendek û rûhê min rapêçabû. Dîtina nivîskarê nasdar Mahmut Baksî ji xwe cihê kêfxweşiyê bû. Lê heyecana hevpeyvîna bi rojnamevanekî profesyonel re, rengê xwe guhertî ye.

Rojnamevaniya min li welêt bi salan domandibû. Li derveyî welêt jî çend sal in bi xurtî didomiya. Baksî jî weke rojnamevan bi gelek kesên nasdar li cîhanê hevpeyvîn pêk anîbûç qise kiribû. Lê vê carê rol hatibûn guhertin. Ez mêvanî wî bûm û wî dê bersiva pirsên min bida.

Dema wê hatibû ku, mutewazîbûn, rêzgirtin, hîlbijartina peyv û pirsan û bersivên bijarte û hizirkirina kur, rol lîstin û hunera rojnamevaniyê xwe bide der...

Min ji taxa "Odenplan"ê, ji kolana "Dala"yê xwe berda ber bi "Svea"yê. Berê min li kolana "Surbrun"ê bû. Rê, bi meşê, 20 deqîqe dikşîne...

Ji erd û ezmanan berf dibariya. Bayê hênîk, bi gulokên berfê re mîna ku di ber kilamek klasîk de, bi nazî dîlanê bikşînin, bi rîtmek nerm li ezmên dizîvirin, beşek dibin ramûsan û li ser hinarkan datanîn û yên din jî dibûn kulîlkên spî û şaxên daran şînsî dikirin. Kolanên Stockholmê bi xelîçeyên spî dihatin raxistin, rengê guhertî didane xwezayê.

Li Surbrunê nêzî bînahiyekî çend tebeqe dibûm û bi derencan ve hildikişim. Kûmê xwe ji serê xwe dikim, hewa sermayê ser xwe dihavêjim û derketina min ber bi jor ve xurtir dibe. Ez nêzîkî mala wî dibim. Ji hundir bi dengê xweş kilamek kurdî bilind dibe:

*"Ax... heywax li min, heywax li min... lê mala minê
Heyfa dilê min mehkûmê, min rebenê lê dil ketinê
Ehmedê Mala Mûsa çawa mi dixwazî lê mi nadinê
Hûnê çawa bikûjin xweşmêra ji bo xatirê mi rebenê xweşik jinê
Heywax li min heywax li min mala minê
Heyfa çavên reş û belek hûn dibînin îro ax ketinê..."*

Baksî derî vedike. Bixêrhatina germ, raxistina mutfeq û eywanê û bêhna xwarinên Kurdî mirov bi xwe re dibe Kurdistanê. Em derbasî eywanê dibin. Ew, berê xwe dide mutfaqê û qehwe datîne ser êgir, di ber re distirîne. Deng/bêjiya Baksî têra xwe bala min dikşîne.

Min zanîbû ku ew nexweş e. Ji nêz ve bala xwe didimê, çavên wî çûne xwarê. Kîloyên wî kêmbûne. Derket holê ku, nexweşiyên giran jî rê li ber evîndariya rojnamevaniyê negirtiye. Wî nivîsên min ji nêz ve dişopand, û hayê wî ji Medîa Kurdî û nivîsên belav dibin têra xwe hebû. Me biryar da ku, bi bêhna fireh hevpeyvînê bikin. Bersivên wî, bi ken û helwêsta wî ya germ

dest pê kir. Nêzîkbûna wî, cemedî heye ji holê rakir û eywan germ kir û resmîyet li derve ma. Hevpeyvîna me cihê xwe dida sohbetên dostane...

Qehwe ji me re hat. Xanim Elin, anku hevala wî bi xêr hatina min kir. Ew jî rûdine û sohbetê germ berdewam dike.

Elin Clason nivîskar û rojnamevanek nasdar e. Wê hejmarek pirtûk li ser Kurdan nivîsî ye. Wisa dibêje Elin:

“Min Mahmut Baksî nas nekiriba, Doza Kurdan dê çi caran nebûna mijar ji xebatên min re. Enerjiya Baksî, hezkirin û girêdana wî bi welatê wî ve, min zindîtir dike. Mahmut bû sedem ku, em bi hev re xebatên fîlm û mûzîkê bikin. Herin serdana Kurdistanê, bibin mêvanê şervanên Kurdan, serokên Kurdan Talebanî û Qasemlo bibînin, xebatên xwe bighêjin hetanî Qamişlo. Belê, 23 salên min yê rojnamevaniyê bi giştî doza Kurd hemêz dike...”

Sohbet û hevpeyvîn têkilav bûbû. Min carna kasetî teybê didate rawestandî. Mijara sohbetê bûbû dengbêjên kurdan. Kûrbûna wî li ser çanda Kurdî, evîna wî li hemberî kilamên klasîk û dengbêjên Kurdistanê xwe dida der. Ji her kilamekî rêzek dihanî zimên. Dengbêj Baksî bala çi kesan nekişandibû. Qet qala aliyê wî yê dengbêjiyê nehatibû kirin...

Berê hevpeyvînê dikeve ser pirsgerêkên mediayê. Exlaq û pîvanên etîkî. Û pirsgerêkên Rojnamevaniya Kurdî. Gazinên wî li ser mijara *“sansûra rêvebirên organên mediayê li hemberî xebatkarên xwe û li ser navê rexnegiriyê nêzîkbûnên bi neyartî”*, bi rêz dibûn. Agir ji awirên wî dibariyan û wisa digot: *“Pêwîst e em berê rexneyê bidin rojnamevaniya xwe û paşê pêûsên xwe bikin tiving û bixine sînga mirovan!”*

Paşê *“dostên roja teng”* bû mijara sohbetê me. Gazin ji xwe kir. Ji dost û nasên nêz kir. Dirêj bû gazinên wî. Tev bi keser, hêvî û carna jî bi nifirên ne eşkere barkirî bûn. Diyar bû ku, hêviyên wî ji wan pir hebû. Di dema şerê wî li hemberî nexweşiyên xwe de hejmarek kesên bi sînor li nik xwe didît...

Hevpeyvîna dirêj, bûbû sê beş. Beşek jê belav bû yê din di arşîva taybetî de ma...

Me gelek caran hev dît. Hevpeyvînên rojnamevaniyê cihê xwe dabû, serdan û sohbetên kesên nêz.

Cara dawî, hevdîtina me li mala wî ya nû li Gotgatanê pêk hat. Wî qala suprîzekê ji min re kiribû. Dema ez çûm mala wî, bi Ehmed Kaya re bixêrhatina min kir. Li mala nû Elin xuyanî nedikir. Lê dengê heman kilamê ya li kolana Surbrunê, ji mutfaqê belav dibû. Min baş fêhm kir ku Baksî, pir hez ji vê kilamê dike:

“Ax.. dayê Ehmedê Mala Mûsa çi xweşmêr e, hunermend e lê, tembûrvan e Tesbîhê di destê wî de ji kevrê şadî, lê ji kehreban e Ew mêrxasê xweşmêra nekuje bi Xwedê ezê bêjim:

Ew e mêrê bi sed mêran e

Ew nemedê Ehmedê min bikuje hawar ew ji bera gur û rovî lê xayina ne

Ax.. dayê pêre hatî cejn û îda vê Qurbanê

Keçik û kurikê me derketin govend, şahî lê vê dîlanê...

Salihê pismamê min bang kir got:

Te por kurê Ehmedê Mala Mûsa birîndar e li aliyê le... di eywanê..."

Êşa sirgonê giran e. Hesreta welat û dûrmayîna ji evînê, dost û xizman, weke agir e, di dilê mirovî de ye, dişewitîne, agir û bêhna şewatê ji dev, çav û mêjîyê mirovî difûrîne. Mirov di binê bîrek kûr û nîvçikîyayî de ye. Bi bîrê re diçike. Her car bi hêviyên mezin bi dîwêr ve hildikişe. Di nivê rê de, dest diweste, mêjî naxebite û tempoya dil qels dibe. Mirov ji ezmana bi ser dev dikeve erdê. Cendek perçe perçe dibe. Êşa bêhêvîtiyê mirovî kor dike...

Mahmut Baksî û Ehmed Kaya du teyrên xerîb û evîndarê welatê xwe bûn. Evîna welatperweriyê jiyana li sirgonê dabû wan. Jiyana sirgonê bi nexweşiyên barkirî ye, û weke ku Mehmed Uzun dibêje: "*mirin herdem dikare bibe mêvanê mirovî*" ...

Min li Baksî û Kaya nerî. Bi dilek şikestî, nifirên min birêz dibûn:

"Çend demin ez nifiran dikim xêr nake û dua dikim nagihêje cî. Cihê nifir lê dihatin pejirandin, çima ji me re bêdeng e?! Çima dengê me nabe xwe?! Çima em, zarokên Zerdeşt û Brehîm pêxember, herdem dibine qûrban?! Çima hêstirên me nayêne dîtin, qêrîniyên bav û dayikên Kurdan re guh tê girtin!?"

Em bi hev re derbasî odeya xebatê dibin. Makîneya kevnare ya nivîsînê li ser masê ye. Li wir, li ser dîwan û ber pacê tev nivîs, jêretêbînî, rojname, pirtûk û dokument in. Nivîs û dokumentên li odê şahidbûna gelek bûyerên li Kurdistanê dikin...

Baksî ji me re qala eşqa xwe ya pêşî dike. Evîndariya wî didomiya. Yara şêrîn ji bîra wî nedîçû. Pora dirêj, çavên xezal, bejina zirav, lêva sêvesor ji hiş û xeyala wî dervediket. Ji me re qala yara şêrîn dikiş:

Ne bi dilekî lê bi heft dilan dil ketibû keçek xwîn şêrîn. Awirên wê, wî serxweş dikiş. Baksî biryara xwe dabû ku pê re bizewice. Wî zeriya di xeyala xwe de peyde kiribû. Yadîgarî diçûn û dihatin. Nivsozek hatibû birrîn.

Hêrsbûna wê rojê, biryara şaş û çend peyv bûbûn sedema têkçûyîna wê zewacê. Çû û nebû yar jê re. Çend sal di ser buyerê re derbas bûbûn. Keçik bi kesekî din re zewicî bû. Zarokên wê çêbûbûn. Lê dilê Baksî hê jî bi ser wê ve bû. Agirê dilê wî gurr dibû, û şewata wê didomiya...

Dema Baksî derketibû Ewropayê, nivîskarên Kurdan li Ewropayê zêde tune bûn. Wî ji bo parastina çand û zimanê kurdî gelek berhem afirandin. Bi rêya pirtûkên wî, çîrokên kurdî li dinyayê belav bûn.

Rojnamevan bû, derd û xwestinên gelê Kurd anî zimên. Carna jî bi rola dîplomasiyê radibû, derdê welatê me dihanî zimên. Îro jî aliyê wî yê film û muzîkê li benda lêkolînê ye, zêde nehatiye qalkirin.

Ew, rojnamevanek durbîn, zûbîn û kurbîn bû. Buyerên rojane ku ji xelkê re normal dihate ditîn, li bêjîngê dixist û jê re dibû mijara nivîsînê. Rengek pir profesyonel dida nivîsan. Bi peyvên hîlbijartî û kurdewariyê nivîsên xwe ava dikir û bi rengê balkêş pêşkêşî mirovan dikir. Têkiliyên wî xurt û pîralî bûn. Diwestiya, lê enerjîya rojnamevniyê jê re dibû hêzek nû...

Evîndarê ziman û çanda Kurdî Mahmut Baksî nexweşiya xwe giran bûbû. Paşê xebera nexweş belav bû. Mahmut Baksî çûbû rehmetê...

Ji bo cara dawî,
Xatir jê dihate xwestin,
Kurdên li sirgonê yek bi yek,
Mîrhem Yigit, Mehmed Uzun û yên din,
Paşê hevala wî Elîn,
Silav didanê de.

"Min li Amedê bi cî bikin", gotibû Baksî,
Û ew,
Li devera ku Şêx Seîd û bi sedan şervanên Kurdan serî dabûn,
Cihê ku ji Kurdan re bûbû K`abe,
Bi beşdarbûna bi hezaran kesan,
Li Amedê dihate bi cî kirin.

Ew niha ji navenda kurdewariyê li me temaşe dike,
Êdî ne êşa sirgonê dikşîne û ne jî ya nexweşiyê,
Bi tevayê şehîdên welat re ye,
Bi wan re silavê dide me,
Û dengê kilama li ber dilê wî şêrîn pêl bi pêl tê,
Ji bedena Amedê bilind dibe û dighêje dost û kesên nêz:

"...

Gava ez çûm mi bi çavê serê xwe dî, hawar e dayê...
Dilê min sewitî lê agir danê

*Heywax li min heywax li min mala minê
Heyfa çavê reş û belek dibînin hawar, ax ketinê...*

Amadekar: Gabar Çiyan

Endamê Komîteya Karge ya

Navenda Kurdocide Watch-CHAK ê &

Edîtorê EuroKurd News ê